

37:2

En samfällighetsförening yrkade att kommunen skulle förpliktas ingå avtal med föreningen om rätt för föreningen att bruka kommunens allmänna va-anläggning. Föreningen var inte ägare till fastighet inom anläggningens verksamhetsområde. Va-nämnden ansågs likväl behörig att pröva tvisten.

Norra Husbergs Samfällighetsförening förvaltar anläggningssamfälligheter avseende värmecentral, garagebyggnader, lekplatser, utfartsvägar, ledningar m.m. berörande ett antal fastigheter. Anläggningssamfälligheterna har tillkommit genom anläggningsbeslut den 15 februari 1979.

Föreningen yrkade vid Va-nämnden att kommunen måtte förpliktas ingå avtal med föreningen avseende föreningens brukande av allmän va-anläggning. Föreningen anförde: Enköpings kommuns gatukontor har vägrat träffa avtal. I förrättningen vid bildande av gemensamhetsanläggningen och samfällighetsföreningen förutsattes att föreningen skulle vara brukare av allmän va-anläggning. Föreningen har hävdats gentemot kommunen att avtal erfordras för att föreningen skall vara brukare av allmän va-anläggning, eftersom va-lagen stadgar att brukare är den som betalar skatt för garantibelopp i kommunen. Eftersom exploatören som ägare till exploateringsfastigheten hittills stått som brukare av den allmänna va-anläggningen och sedan samtliga fastigheter överlåtits kommer att uppsäga sitt abonnemang hos va-verket, kommer fortsättningsvis brukare att saknas till dess avtal slutits mellan föreningen och Enköpings kommun.

Va-nämnden yttrade:

Enligt 8 § lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar är huvudmannen för allmän va-anläggning skyldig att under vissa förutsättningar låta fastighetsägare bruka anläggningen. I 3 § andra stycket samma lag sägs att huvudmannen kan träffa avtal med annan än fastighetsägare om brukandet och då gäller för denne vad som i lagen föreskrivs om fastighetsägare. I det senare fallet finns inte utrymme för tillämpning av 8 § eftersom bruksrätt – som framgår av ordalydelsen i 3 § andra stycket – redan uppkommit genom avtalet.

Va-lagen ger utöver stadgandet i 8 § inte stöd för att ålägga huvudmannen att mot dennes vilja upplåta bruksrätt till allmän va-anläggning. Någon prövning på va-rättslig grund av kommunens skyldighet att träffa avtal med föreningen om brukande av kommunens anläggning kan därför inte förekomma.

Va-nämnden avvisade därför föreningens talan.

Beslut: 1980-12-17

Mål nr: VA 156/80

Föreningen anförde besvär över Va-nämndens beslut och yrkade bifall till sin i Va-nämnden förda talan.

Vattenöverdomstolen yttrade:

Enligt 37§ va-lagen (1970:244) hade för att Va-nämnden skulle ha ägt pröva tvisten fordrats att föreningen antingen varit fastighetsägare eller enligt 3 § 2 st samma lag att jämställa med sådan. Då så icke varit förhållandet är Va-nämndens beslut att avvisa talan riktigt.

Vattenöverdomstolen fastställde det slut vartill Va-nämnden kommit.

En ledamot var skiljaktig och anförde:

"Föreningens talan får anses innefatta påstående om skyldighet enligt va-lagen för kommunen att sluta avtal med föreningen om brukande av den allmänna va-anläggningen. Det ankommer på Va-nämnden att enligt grunderna för 37 § 7 samma lag upptaga sådan talan till prövning. Jag undanröjer därför Va-nämndens beslut och återförvisar målet till Va-nämnden för prövning, efter hörande av kommunen, av föreningens talan i sak."

Beslut: 1981-02-27, SÖ 2

Mål nr: Ö 1/81

Föreningen ansökte om revision och yrkade att kommunen skulle förpliktas att ingå avtal med föreningen om rätt för föreningen att bruka anläggningen mot lägre avgift än enligt gällande taxa.

Kommunen förklarade sig villig att träffa avtal men bestred att lägre avgift skulle tillämpas.

Högsta domstolen yttrade:

I 37 § lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (va-lagen) föreskrivs att Va-nämnden prövar – förutom mål angående inlösen eller ersättning i vissa fall – mål som rör tvist mellan huvudman och fastighetsägare om vissa under punkterna 1–6 uppräknade frågor och om annan va-fråga som avses i lagen (punkt 7). Som ägare av fastighet vid tillämpningen av va-lagen skall enligt 3 § första stycket anses den som enligt kommunalskattelagen är skyldig att betala skatt för garantibelopp för fastigheten. I va-lagen förutsätts att huvudman för

allmän va-anläggning kan träffa avtal med annan än fastighetsägare om brukande av anläggningen. Har sådant avtal träffats, gäller enligt 3 § andra stycket för denne vad som i va-lagen föreskrivs om fastighetsägare.

Föreningen har inte påstått att den, i den mening som avses i 3 § första stycket va-lagen, är ägare till fastighet inom va-anläggningens verksamhetsområde. Däremot gör föreningen gällande att kommunen är skyldig att träffa avtal med föreningen om brukande av anläggningen. Om sådant avtal träffas skall – i enlighet med vad som sagts i det föregående – va-lagens föreskrifter om fastighetsägare tillämpas på föreningen. Med hänsyn härtill och till att tvisten måste anses röra en fråga som avses i va-lagen bör enligt grunderna för 37 § va-lagen tvisten prövas av Va-nämnden.

Högsta domstolen undanröjde hovrättens och Va-nämndens beslut och visade målet åter till Va-nämnden för erforderlig behandling.

En ledamot anförde som sin mening: "Föreningen har visserligen inte påstått sig vara sådan ägare av fastighet som avses i 3 § första stycket va-lagen. Såsom förvaltare av samfällighet enligt anläggningslagen (1973:1149) intar den emellertid en sådan ställning i förhållande till de i samfälligheten ingående fastigheterna att den inte kan anses i den meningen sakna behörighet att hos Va-nämnden väcka fråga rörande allmän va-anläggning att dess talan skall avvisas. Den av föreningen väckta frågan om skyldighet för kommunen att träffa avtal med föreningen om brukande av anläggningen utgör sådan fråga enligt va-lagen som skall prövas av Va-nämnden.

På grund av det anförda undanröjer jag hovrättens beslut och visar målet åter till Va-nämnden för erforderlig behandling."

En ledamot, med vilken en annan instämde, var av skiljaktig mening och anförde: "Statens va-nämnd är enligt 37 § lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar behörig att pröva – förutom vissa frågor om inlösen av va-anordningar och ersättning för sådana anordningar – tvister i va-frågor mellan fastighetsägare och huvudman för allmän va-anläggning. Föreningen har inte gjort gällande att den är fastighetsägare eller likställd med fastighetsägare enligt lagen. Tvärtom går föreningens talan ut på att kommunen skall åläggas att sluta sådant avtal med föreningen som enligt 3 § andra stycket skulle medföra att föreningen blev att behandla som fastighetsägare enligt lagen. Denna talan omfattas inte av Va-nämndens behörighet enligt 37 §. Föreningens talan skall därför, såsom hovrätten funnit, avvisas.

Jag fastställer därför hovrättens beslut."

Beslut: 1982-05-18, SÖ 1083

Mål nr: Ö 415/81